



**DENISA  
FULMEKOVÁ**

**MY PÔJDEME  
INOKEDY**

**MY PÔJDEME  
INOKEDY**

**DENISA  
FULMEKOVÁ  
MY PÔJDEME  
INOKEDY**

**slovart**

Text © Denisa Fulmeková 2024

Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2024

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme ani nijakými prostriedkami, či už elektronickými alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému a podobne bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-556-6764-5

Tá noc, posledná noc. Podľa ustáleného zvyku som sa posadila na peľasť postele a nakrémovala si ruky. Potom som si do očí nakvapkala umelé slzy a konečne som si ľahla. Ťažký deň za mnou. Čítať sa mi nechcelo. Nedávne mesiace som sa beztak sústreďovala na text iba s obrovskou námahou. Zhasla som svetlo a skrútila sa na pravý bok. Nie, takto nezaspím, prevalila som sa radšej na ľavý. Napokon som si ľahla na brucho, i keď to znamená mať hlavu vykrútenú do strany. Blížila sa polnoc, a predsa som cítila, že napriek únave sa mi zaspáť nepodarí.

Včera na obed, akurát som naložila mužovi a dcéram polievku, mi volali zo sanatória, že mamin stav sa zhoršil, dostala horúčku, a nech radšej prídem. Karol ma ta zaviezol takmer obratom, vonku bolo teplo, hoci pod mrakom. Mama ležala pod tenkou prikrývkou. „Chladíme ju infúziami,“ povedala mi sestrička Vladka. Za tie mesiace, čo tu mama žila, som už poznala väčšinu personálu po mene. Všetci boli milí, ale Vladka a Kamilka mi boli najsympatickejšie.

„Volala som aj s pani doktorkou,“ dodala Vladka, mladé štíhle žieňa s pokojnou súmernou tvárou.

Prikývla som, i keď ma náhle rozladilo, že lekárka cez víkend ordinuje iba cez telefón. Neboli sme však v nemocnici, ale v zariadení pre seniorov a moja mama patrila k pacientkam hospicovej časti. Pravda, vyšli mi v ústrety, pretože ju napriek tomu nechali na takzvanom špecializovanom oddelení v izbe a na posteli, kde si privykla. Teda – ak sa v tejto situácii dá na niečo privyknuť.

„Mami,“ nahla som sa k Dadke. Mamu sme s bratom odmala oslovovali aj krstným menom, rovnako ako otca. Dadka mala pootvorené oči, ale akoby sa už nedokázala na nič pozrieť. Iba pery sa jej nepatrne pohli, možno niečo zašemetila, tak som sa sklónila bližšie k jej ústam a vtedy mi vtisla slabý neobratný bozk. „Mami!“ zopakovala som prekvapene. Koľko nehy sa mi od nej v poslednom roku dostalo! V akom nepoznanom prepojení sme sa premotali úskaliami všetkých tých dní, ktoré boli naplnené žiaľom, šialenstvom, bolesťou, pochybnosťami, ale i nečakanými dávkami empatie a lásky!

Pohladila som ju po drobnej hlave s poslednými jemnými vlasmi, prilepenými teplom o priesvitnú pokožku lebky. Ach, koľko elegantných i výstredných klobúkov na tejto hlave odnosila, vždy s noblesou a v kombinácii s farebným šálom alebo ľahkou šatkou. Plus oblak vône, áno, mama sa nepohla bez voňavky

a nesmel to byť nijaký sladký smrad, ale niečo *fajnové*, najlepšie francúzske.

Presedela som a prestála pri mame celé nedeľňajšie popoludnie. Najbolestnejšie bolo vnímať jej ustavičný tras, ktorý sme akurát začínali riešiť na neurológii, keď akékoľvek závery neurologického vyšetrenia predbehli výsledky z cétečka, že mama má v tele početné metastázy.

Večer ma pri mame vystriedal brat. Než od nej odišiel, napísal mi esemesku, že mamina spolubývajúca už spokojne pochrapkáva, ale mama má stále horúčku.

Ráno sme za ňou vyrazili spoločne. Známa cesta po výpadovke, potom odbočiť doprava a zhruba po päťsto metroch, za výstražne blikajúcim semaforom, opäť doprava.

Premýšľam, kde asi leží pomyselný začiatok, od ktorého sa vinie niť príbehu, ktorý ma privedie až k tej poslednej noci. Lebo začať len niekoľkými desiatkami hodín, ktoré tú noc predchádzali, by nebolo dosť epické. A mama predsa zvykla svoje rozprávanie začínať vetou: „Poviem vám to s patričnou epickou šírkou!“

Najpresnejšie by bolo vrátiť sa o vyše osemdesiat rokov späť k maminmu narodeniu, ale začnem oveľa, oveľa neskôr, a to momentom, keď sme sedeli na Hrdle

v kuchyni, miešali kávu a mama mi vravela: „Uvidíš, teraz na jar bude Aurimu lepšie a postaví sa na nohy.“

„Mami, ale on predsa zomiera, ty to nevieš?“ musela som jej predostrieť krutú pravdu. Možno to mama vedela, len si to nechcela pripustiť, no tak či onak ostala zarazená. „Myslíš?!“

„Veď za ním chodia z mobilného hospicu a dostáva už len lieky proti bolesti.“

„Ale to nie,“ krútila hlavou. „On sa dá dokopy. On by mi to neurobil.“ Od otcovho kolapsu, keď konečne súhlasil, že za ním budú dochádzať z hospicu, sa mama správala mimoriadne zodpovedne. Opatrovala ho sústredene a s mlčivou bolesťou. „Vy máte akú tichučkú manželku!“ povedala raz otcovi lekárka, keď ho vyšetrovala v jeho pracovni a mama sa vzdialila do kuchyne. Otec sa pousmial: „Jaj, to ju nepoznáte!“ Veru, aj ja som už šípila, že toto tichučko sa môže kedykoľvek zmeniť na búrku, že mamina trpezlivosť môže rýchlo naraziť na strop jej možností a únava prudko vysublimovať do agresivity. Ba stalo sa, že keď som v tých týždňoch odomykala dvere na rodičovskom dome na Hrdle, bola som nechceným svedkom maminho kriku a výčítiek smerom k otcovi.

„Nejde o to, či by ti to urobil. Je ťažko chorý, jeho srdce už nevládze,“ snažila som sa voliť opatrnejšie slová, ale v maminých hlbokých očiach sa tak či tak zrkadlila zmes prekvapenia a hrôzy. Neskôr mi síce opakovala, ako dobre, že som jej vtedy povedala prav-



du, no napokon jej ostali len tri mizerné dni, aby tú pravdu spracovala. V nedeľu sa stala vdovou, z minúty na minútu. Šla iba nastrihať akúsi starú ľanovú osušku, vraj z nej ešte budú dobré handričky, ktorými obriadime otca, volala na mňa – „pod' sem, pomôžeš mi s tým“, a ja som za ňou odbehla do kuchyne. Predtým som otcovi s vypätím síl pomohla vstať z kresla a presunúť sa na diván – „tati, mama ma volá, počkaj chvíľočku“ –, a keď som sa vrátila, otec už s nami nebol, odišiel, zomrel. Vlastne nie z minúty na minútu, ale zo sekundy na sekundu, i keď nám s mamou chvíľu trvalo, kým sme sa zorientovali v novej realite. Nebola som zrazu schopná vytočiť číslo záchranky, volala som teda Karolovi, nech chytró zalarmuje sanitku a o pár sekúnd mi už volal chlap z dispečingu a inštruoval ma, ako otca oživovať. „On je paliatívny pacient,“ drmolila som do telefónu, videla som predsa, že otec dodýchal a túžila som mu dopriať pokoj, ale hlas na druhom konci sa ma len úsečne spýtal: „Tak chcete oživovať alebo nie?!“ Akoby som mohla nechcieť? Samozrejme, že by som chcela otca navždy živého aby sme nedeľu čo nedeľu debatovali pri káve a rozoberali hoci aj nepatrné novinky v našich životoch takisto ako politiku, umelecký svet alebo bulvárne klebety. Ibaže, ako mi otec povedal v tých náročných dňoch pred nalodením sa do loďky Cháronovej – „každá rozprávka má svoj koniec“.

Podľa inštrukcií hlasu v telefóne som teda dávala otcovi masáž srdca a mama mu zatiaľ capkala po

desivo cyanotickej tvári mokrou handričkou, akoby verila, že má na nej živú vodu a to, čo sa odvíja pred jej očami, ešte nemôže byť bodkou za päťdesiatšedemročným manželstvom.

Konečne som začula sirénu sanitky. Mama šla otvoriť. Jeden zo záchranárov sa na chodbe o čosi potkol a spadol. Počula som maminu otázku, či si neublížil. Potom už vošiel do otcovej pracovne lekár. Ustúpila som od divánu a dobre som vedela, aký bude verdikt, ale akoby až vtedy, keď ho doktor vyslovil, nadobudol právoplatnosť.

„Máte nejakú plachtu?“ spýtal sa lekár a už si nepamätám, kto vlastne otca zakryl. Potom sme prešli do obývačky a doktor sa podujal vypísať úmrtný list, kým ja som sa snažila čo najdiskrétnejšie si vypýtať od mamy pilulku na upokojenie. Vnútná triaška sa zrazu manifestovala v rukách, takže ma stálo veľa úsilia, aby som zachovala dekórum a nezosypala sa. Aj bez hysterickej scény som musela pôsobiť zúbožene, pretože som mala na sebe rozgajdané domáce oblečenie. Odkedy som chodila mame pomáhať s otcom, zvykla som sa u rodičov prezliekať. Iba prezuvky, prezuvky som mala nové, kúpila som si ich za peniaze, ktoré mi pred ani nie dvomi týždňami vnútil otec na narodeniny. „Prosím ťa, Nadka, niečo si kúp, ja už nemôžem obiehať obchody. Nie, neodvrávaj, vezmi si to.“

Tak som si kúpila prezuvky k rodičom. Bledomodré, protišmykové, s akupresúrnou výstelkou. „Veď sa

sem nachodím,“ hovorila som si v duchu a mala som ich na nohách aj v tú májovú nedeľu, keď som sa hrbila v kresle, mladý doktor v záchranárskom mundúre mi kládol otázky o otcových diagnózach a ja som mechanicky odpovedala.

„A určite ste sa nepomýlili?“ opýtala sa ho mama. „Mne sa zdalo, že ešte dýcha,“ usilovala sa zvrátiť fatálny ortieľ.

„Je mi to ľúto, pani, ale robili sme mu predsa ékágé,“ odvetil doktor a ja som ocenila, že sa tváril účasne.

Následne dom na Hrdle navštívila aj podivná dvojica. Pečiatka na dokumente o obhliadke mŕtveho bola na meno blondavej slečny v tielku a kraťasoch, ktorá hádam odbehla z kúpaliska, ale konkrétnu pohrebnú službu sa mi snažil vnútiť nevrlý šedivý chlap, ktorý prišiel vedno s ňou. Vlastne som ho mala vykázať, dodnes neviem, kto to bol, ale v tej situácii som sa ledva ubránila jeho manipuláciám. Mama len mlčala a podchvíľou jej tiekli slzy.

Večer, keď otca odviezli pohrebáči, ostali sme v stíchnutom dome traja – mama, ja a Karol. Zotmelo sa a zrazu som zatúžila vrátiť sa domov a objasť svoje dcéry.

„Ostanem tu s tebou,“ navrhla som jej a odľahlo mi, keď to rezolútne odmietla.

„Prídem teda ráno,“ prisľúbila som. S bratom sme sa po telefóne dohodli, že ráno pricestuje a spoločne pôjdeme vybavovať pohreb. „Buď nachystaná, mami.“

Z dňa po otcovej smrti si vybavujem, ako sedím s mamou a Karolom v pohrebnej službe a pani, ktorá sa nám venuje, sa nie celkom orientuje v tom, kto sedí oproti nej. Ja som dcéra, to je zrejmé. Mama je vdovou po zosnulom, ale pani nechápe, kto je Karol. Vyzerá značne staršie a pohrebnička ho v duchu priraduje k mame. Napokon sa k nám pripojí aj môj brat Samuel, a keď všetko vybavíme, dáme si v tejto zostave kávu v blízkom nákupnom centre. Naostatok s mamou vbehnem do predajne odevov, lebo Dadka si chce kúpiť šaty na pohreb.

„Kašlime na to, ja ti niečo zoženiem, neďaleko nás je dobrý obchod,“ sľubujem jej po zbežnej prehliadke sortimentu, pretože pobyt v nákupnom centre mi nerobí dobre a túžim čo najskôr vypadnúť. Nasadneme s mamou do auta k Samovi a Karol sa vracia do práce.

O chvíľu sa vylodíme na Hrdle. Dom pôsobí, ako keby tu otec stále bol. (Tuším, že takto bude pôsobiť ešte dlho.) Mama sa zvalí do svojho kresla, vybavovačky ju unavili. Na Sama doľahne clivota. Včerajšia správa o otcovej smrti ho zastihla vo fajčiarni na letisku, keď sa vracal zo služobnej cesty. „Bože, Dadka, čo si tu bez neho počneš?“ narieka nad mamou a ja naňho zízam a nechápem, načo mamu zneisťuje, načo lamentuje?! Veď mama si vždy voľajako poradila. Zatiaľ sa drží statočne.

Totíž nezdá sa mi, že to, ako si mama poradí, by bol teraz najväčší problém. Zomrel nám predsa otec, nie je tu a všetky miesta v rodine, ktoré obýval, sú náhle

prázdne. Treba sa zomknúť a presmútiť sa riavou dní, ktoré nás čakajú.

Tú scénu si vybavím ešte mnohokrát. Bol v nej kus bratovej jasnozrivosti. Lebo na smútok zrazu nebol čas.

Čakala som na zastávke oproti veľkému úradu. S mamou sme sa dohodli, že predsa len pôjdeme kúpiť tie čierne šaty spolu. Prišiel prvý trolejbus, druhý, tretí, mamy, inokedy dochvíľnej na minútu, nikde. Vyvolávala som jej, telefón dlho zvonil, a keď ho konečne zdvihla, celkom nevzrušene konštatovala, že už sa zberá, len ju zdržal kondolenčný telefonát od bratranca. Mala som pocit, že v chodníku snád' vystojím dieň. Ešteže som na frekventovanom mieste podchvíľou stretla niektorého známeho. Po dobrej trištvrte hodine konečne vystúpila z trolejbusu.

„Mami, ty si sa zabudla prezúť, máš na nohách papuče,“ všimnem si hneď na úvod. Našťastie je dobré počasie.

„No predstav si... Ale zas nerob z toho vedu, veď sú dobré aj navon.“

„Keď myslíš,“ mávnem rukou a už svorne kráčame dolu ulicou smerom k obchodom. Mama, raz extrémne šetrná, inokedy rozhadzovačná, je v dobrej nálade zvyknutá nakupovať v strede mesta, na nákupné centrá

si dosiaľ nezvykla. Má svoje trajektórie s obľúbenými krámkami a práve tie sú dnes v pláne. Úpiem, ako to s rozšafnou mamou zvládnem, ale ubezpečujem sa, že pre ňu urobím všetko, čo je v mojich silách. (Raz som si v ktoromsi liste maminho otca prečítala povzdych, že kto sa raz o jeho Dadku postará, a vtedy som si dala sľub, že predsa ja. Neraz sa mi ten okamih vybavil.)

Obe ideme v ústrety novej, nepoznanej realite, kde už niet Auriho, nášho tatka a maminho oddaného manžela, ktorý sa pri akomkoľvek konflikte vždy postavil na jej stranu. Preňho bola krajšou a žiarivejšou než hocičo iné na tomto svete. Teraz sa tieto láskavé oči zavreli ako opona za dobrým divadelným predstavením a pre Dadku tu ostali už len oči nás, jej detí. No my s bratom sme k nej neraz vedeli byť aj zžieravo kritickí, posudzujúci, ba aj protivní. Samozrejme, podľa mňa k tomu dávala mama milión dôvodov, ale to iste aj Aurimu, ibaže on si dokázal zachovať prívetivosť.

„Čo keby sme si najprv dali kávu?“ predkladám mame. Nebyť faktu, že nad popíjaním nápoja visí zlovestná zmena, bolo by to vlastne pekné dopoludnie.

„Nebud' sprostá, niečo ti kúpim!“ ťahá ma neskôr na ulici do obchodu so zdravotníckymi pomôckami.

„Mami, prestaň,“ opakujem jej. „Nič nepotrebujem. Pozrieme sa na šaty pre teba v tom butiku na rohu.“ No vôbec na mňa nedbá a vojde do predajne so zdravotníckymi pomôckami, kde si nechá od predavačky vyložiť na pult škatuľky s kompresívnymi pančuchami